

Skitse til en uddannelse for danske biavlere udarbejdet af Thomas Kirkeskov, chefkonsulent, Axelborg, i samarbejde med biavlsorganisationerne den 16.maj 2011

Hermed fremlægger de fem foreninger for dansk biavl et samlet forslag til en uddannelse for biavlere i Danmark. De fem foreninger, der fremlægger forslaget er:

- Danmarks Biavlerforening
- Danske Biavleres Landsforening
- Erhvervsbiavlerne
- Sammenslutningen af Danske Erhvervsbiavlere
- Dronningeavlerforeningen af 1921

Indledning

De fem foreninger, der organiserer danske biavlere, er gået sammen for at udarbejde et forslag til en samlet ny dansk uddannelse for danske biavlere.

Nærværende oplæg er en første skitse til form, omfang og indhold af en sådan uddannelse. Oplægget er kommet i stand efter en meget intensiv og komprimeret arbejdsproces, der har samlet de fem foreninger i enighed om nødvendigheden af én samlet uddannelse på tværs af foreninger og interesser.

De fem foreninger støtter således alle op om etablering af én samlet dansk uddannelse for biavlere.

Uddannelsen er en både generel og udvidet uddannelse for biavlere. Den overtager ikke de introduktionsforløb, der gennemføres i dag på lokalt initiativ, men er en overbygning på disse introduktionsforløb. Det betyder, at

man godt kan være biavler uden at tage uddannelsen, men man er ikke en uddannet biavler. Det skal altså defineres, hvad uddannelsen gør for den enkelte biavler, og hvad det betyder at være en uddannet biavler.

Baggrund

Plantedirektoratet har sat en frist til d. 23. maj for indsendelse af en skitse for en samlet dansk biavleruddannelse. Dette er den efterspurgte skitse.

De fem foreninger er parate til at arbejde hurtigt for at kunne aflevere en mere kvalificeret skitse til en uddannelse til den kommende frist d. 15. juni 2011.

De fem foreninger har været samlet til et udviklingsseminar med udviklingen af en samlet uddannelse som eneste arbejds punkt.

Der er blevet arbejdet med kompetencebegrebet, med omfang og dybde og med teknisk og fag-

ligt indhold af uddannelsen. Uddannelsen, som den er skitseret i nærværende papir, er et særdeles konsistent bud på, hvordan en uddannelse kunne skabe maksimal værdi for den samlede danske stand af biavlere.

Uddannelsens rammer

I forbindelse med udviklingen af en ny uddannelse er det vigtigt at gøre sig klart, hvilke kompetencer man ønsker, deltagerne på uddannelsen kommer til at tilegne sig. Ved at have kompetenceudvikling som det væsentligste pejlemærke ved udviklingen af en ny uddannelse ser vi ikke bare på konkrete fagligheder og færdigheder, som det vi kan, men også på erfaringer og viden der kan omsættes til en handling, der var anderledes end den, man tidligere ville have foretaget sig i en given situation.

Når vi tale om kompetencer, er det også vigtigt at definere i hvilken grad, man tilegner sig disse – altså hvor dybt læringen går. Hvor godt skal man kunne mestre en bestemt kompetence, hvilken grad af viden, anvendelsesgrad og refleksion skal man kunne forvente en gennemsnitlig deltager kan tage med videre fra en uddannelse.

Uddannelsen består af to linier – en faglig linie, der handler om bier og en linie, der handler om de mennesker, der har med bier at gøre.

Den faglige linie indeholder moduler som håndtering af bier, driftsplanlægning, biologi og fysiologi, dronningeproduktion og sygdomme. Disse faglige kompetencer tilegnes ikke kun på skolebænken, men i særdeleshed ved at være med i en uddannelsesbigård, der foreslås etableret i forbindelse med udviklingen af den nye uddannelse. Ligeledes skal denne del af uddannelsen have som et centralt element, at man er i praktik i en bigård hos en "biavlsleder" eller "bimester", (begreberne er lidt vanskelige at definere præcist, da f.eks. titlen "Bimester" ikke er beskyttet. Alle kan kalde sig bimester, uden at det nødvendigvis betyder, man også er en dygtig biavler).

At tilegne sig de kompetencer, der er nødvendige for at blive en god biavler, handler ikke kun om at tilegne sig de færdigheder (tekniske såvel som biologiske), der umiddelbart ligger i forlængelse af at være biavler. En dygtig biavler skal også vide noget om f.eks. driftsplanlægning, markedsføring, produktudvikling og noget om at behandle honningen på den rigtige måde.

Derfor består uddannelsen af en linie, der hovedsageligt afvikles om sommeren (den linie, der handler om bierne, og hvor man kan arbejde med staderne) og en linie, der hovedsageligt afvikles om vinteren (den linie, der handler om de mennesker, der har med bierne at gøre).

Uddannelsen får således denne grundstruktur med fire hovedelementer:

De grønne linie er grunduddannelsen, og de røde moduler er overbygninger på grunduddannelsen. Den horisontale pil er udtryk for forløbet i uddannelsen, mens den vertikale pil er et udtryk for progressionen i uddannelsen.

Deltagerne på uddannelsen

Der strømmer mange nye medlemmer til foreningerne for tiden. De nye medlemmer er fortrinsvis personer og familier, der ser biavl som et projekt for dem selv og for deres omgivende samfund.

De fleste af de fremtidige deltagere på en biavls-uddannelse vurderes at være primært hobbybiavlere, der er optaget og engageret i biavl på en måde, så deltagerne ønsker at vide så meget som muligt om biavl. Ønskerne og optagetheden kan ligge indenfor forskellige områder, og derfor skal det også være muligt at hoppe imellem de enkelte moduler alt efter lyst og interesse. Det forudses, at denne tendens fortsætter, og derfor skal uddannelsen tilrettelægges, så deltagerne kan se fleksibiliteten i uddannel-

sen og kan se sammenhængen mellem de enkelte moduler. Uddannelsen skal med andre ord være så tilgængelig og transparent som muligt.

Den anden gruppe på uddannelsen er de biavlere, der gerne vil have mange bier, og er de biavlere, der vil komme til at benytte sig af overbygningerne på grunduddannelsen. Det er deltagere, som ønsker at skabe sig et indtægtsgrundlag baseret på biavl, eller deltagere, der ønsker at ekspandere og undersøge, hvor mange bier man kan have på hobbyplan.

Lige nu er det vurderingen, at der en er "pukkel" af biavlere, der venter på at deltage på en samlet uddannelse i biavl. Derfor vil volumen umiddelbart efter opstart være større end to til tre

år efter opstart af uddannelsen. Det er vigtigt at tage højde for dette ved planlægning af volumen i uddannelsen på lidt længere sigt.

Biavlere er ikke en homogen gruppe. Derfor skal biavlere heller ikke tilbydes en homogen uddannelse. Uddannelsen er tilrettelagt med vægt på fleksibilitet og gennemsløbet af samme grund, da alle biavlere uanset uddannelsesmæssig baggrund og fagligt ståsted skal kunne tilbydes en konsistent kompetenceudvikling igennem uddannelsen.

Validering af uddannelsen

Det er vigtigt med en form for validering af uddannelsen, der gør det muligt at vise den progression, der er i uddannelsen, ligesom der er vigtigt at vise, at man som biavler er nået til et vist niveau i uddannelsen.

Valideringen er ikke en karaktergivning eller et pointgivning for modulernes gennemførelse eller måling af kvaliteten af gennemførelsen. Valideringen skal heller ikke ses som en mulighed for kompetencegivning, der kan overføres til andre sektorer. Dette kan blive en mulighed på et senere tidspunkt, men i opstarten af uddannelsen er det ikke ambitionen at skabe et system for overførelse af kompetencer fra denne sektor til andre sektorer.

Valideringen består af et bevis, der udstedes efter hvert modul,

og som samlet set kan føre til, at man kan få en betegnelse som biavler. Denne betegnelse kan man få, når man har gennemført hovedparten eller alle grundforløbets moduler, mellemforløbets moduler og det højeste niveau moduler.

Der er tre niveauer

Det er ønsket, at man starter på et vist niveau på uddannelsen. Det betyder typisk, at man skal have arbejdet med bier før, og man skal have gennemgået et introduktionsforløb i en bigård, før man kan starte på uddannelsen. For at sandsynliggøre dette niveau startes der med en test for at klarlægge forudsætningerne for uddannelsesstart.

1. Grundforløbstest.

Når man har deltaget i hoveddelen af de grønne moduler, kan man tage en test. Beståelse af denne test giver mulighed for at betegne sig som (måske) "Udvidet Biavler". Man kan fortsætte på de enkelte moduler på overbygning I, når man har modtaget et bevis for deltagelse i de enkelte grundmoduler.

2. Overbygning I

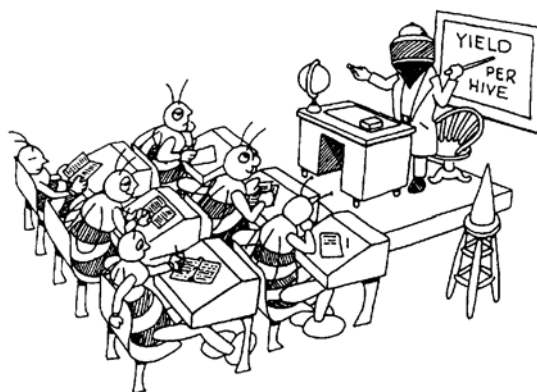
Når man har deltaget i hovedparten af overbygning I (røde) modulerne, kan man tage en test. Beståelse af denne test giver mulighed for at betegne sig som (f.eks.) "Biavlsleder".

Man kan fortsætte på de enkelte moduler på overbygning II, når

man har modtaget et bevis for deltagelse i de enkelte moduler på overbygning I.

3. Overbygning II

Når man har deltaget i hovedparten af overbygning II (de røde moduler), kan man tage en test. Beståelse af denne test giver mulighed for at betegne sig som (måske) "Bimester".

Figur 1. Uddannelseslinie der handler om bier, herunder biologi, anatomi og sygdomme.

Denne uddannelseslinie foregår fortrinsvis igennem sommersæsonen, hvor det er muligt at arbejde praktisk med bierne sideløbende med den teoretiske undervisning.

En undervisningsbigård defineres som en arbejdende bigård, hvor man kan komme og få erfaring med pasning af bier fra erfarne biavlere. Man kan som deltager på uddannelsen deltage så meget, som man har lyst til og mulighed for i undervisningsbigårdens aktiviteter. Deltagelse er ikke afhængig af, hvilket modul man deltager på, og deltagelse i bigården koster ikke ekstra.

Praktik: I forbindelse med uddannelsen i alt det, der handler om bier, er der tilknyttet en praktikperiode, hvor man som deltager på uddannelsen følger en erfaren biavler i dennes bigård.

Figur 2. Uddannelseslinie der handler om de mennesker, der har med bier at gøre, herunder økonomi, markedsføring og planlægning

Denne uddannelseslinie foregår fortrinsvis igennem vintersæsonen, hvor det ikke er muligt at arbejde direkte med bierne.

Figur 1

Uddannelseslinje der handler om bier.

Herunder biologi, anatomi og sygdomme

Udv. Driftsplanlægning Aflæggere Dobbeltfamilie Opformering 8 / 4	Udv. Biologi Genetik Avisprogrammer 16 / 3-4	Dronningeavls- program Selektion 16 / 4	Udv. Sygdomme "Kyndig biavler" 16 / 4
Udv. Driftsplanlægning Økonomi Honningproduktion Indretning Driftsskift 8 / 3	Udv. Biologi Anatomi Nerver Fordøjelse Sanser 16 / 2	Udv. Dronningproduktion 16 / 2-3	Generelt Sygdomme 8 / 2
Håndtering af bier Eftersyn Flytning 8 / 2	Generel Driftsplanlægning 8 / 2	Generel Dronningproduktion 8 / 2	Generel Dronningproduktion 8 / 2

Figur 2

Uddannelseslinje der handler om de mennesker, der har med bier at gøre.

Herunder økonomi, markedsføring og planlægning

Udv. Lovgivning Arbejds miljø Selskabslovgivning Import / eksport Skattelov 8 / 4	Økonomistyring Budget Regnskab Selskabsledelse Skatteindberetning 8 / 4	Driftsledelse Personalelovgivning Arbejds miljø Ergonomi 16 / 3-4	Udvidet materiel-kendskab Identifikation af materiel til stordrift "Import" af materiel fra verdensmarkedet 16 / 2-3	Markedsføring II Export Lovgivning Produktudvikling Reklame Butik / grossist 16 / 4	Honningbeh. II Egenkontrol HACCP Slyngerum Lager 8 / 3
Udv. Lovgivning Bilov Honningbekendtgørelse Fødevarer Hygiejne 8 / 3	Udv. Økonomi Planlægning og driftsøkonomi 8 / 3	Optimering af drift Bestøvningsbiavl Tidsforbrug Bigårdsindretning Slyngerum 16 / 2	Elementært materiel-kendskab og -håndtering 8 / 2	Markedsføring I Identifikation af kunden Hvad vil kunden have? Afsætning Lovgivning 8 / 2	Honningbehandling Emballagevalg Slyngning Egenkontrol 8 / 2
Lovgivning Bilov Honningbekendtgørelse Fødevarer Hygiejne 8 / 1	Grundlæggende økonomi Budget Regnskab 8 / 1	Årets gang Fodring Placering 8 / 1			

Skitse til en uddannelse

På de foregående sider er uddannelsen skitseret baseret på den forudgående beskrivelse.

De grønne bokse er grundforløb, mens de røde bokse repræsenterer overbygningsmoduler.

De enkelte moduler er beskrevet med en hovedoverskrift og nogle enkeltelementer, der vil være centrale indholdsmæssige elementer i de enkelte moduler.

Der er valgfrihed i forhold til, i hvilke rækkefølge man tager modulerne med undtagelse af visse moduler, hvor det er en forudsætning, at man har deltaget i et bestemt forudgående modul – f.eks. er det nødvendigt at have modulet om biologi før man kan tage modulet om sygdomme. Denne kortlægning mangler pt.

Det er altid en forudsætning, at man skal have haft et grønt modul, før man kan tage et rødt. Det betyder, at måden, man kan lære mere indenfor en bestemt søjle, ligger fast – man starter i bunden og arbejder sig op igennem niveauerne og øger dybden af læringen.

I bunden af hvert modul er der en kode. Første tal er udtryk for uddannelsens omfang i antal timer. Mindste enhed er 8 timer. De 8 timer kan afvikles på mange måder; det kan være én dags samlet undervisning, det kan være to aftener, eller det kan være virtuel undervisning af 8 timer – eller kombinationer af

forskellige fremmødeformer eller undervisningsformer.

Andet tal er et udtryk for dybden af læringen, som det enkelte modul skal munde ud i. Dette tal refererer til den tidligere præsenterede taksonomi efter følgende nøgle:

- Enkeltstrukturel læring: 1
- Flerstrukturel læring: 2
- Relationel læring: 3
- Abstrakt læring: 4

Grundforløbet (den grønne linie) kan tages over sammenlagt to intensive ugers forløb. Det betyder, at den grønne linie gennemføres over én sommer sæson og én vinter sæson.

Overbygningen gennemføres ligeledes over ét år. Det betyder, at man principielt kan tage den samlede uddannelse over tre år. I realiteten vil det være svært at gennemføre, da volumen på niveau I modulerne på de røde moduler vil have en væsentligt mindre efterspørgsel end modulerne på niveau to og på den grønne linie og dermed ikke kan garanteres at blive gennemført hvert år. Det betyder, at en samlet uddannelse kan tages over ca. fire år.

Det videre arbejde

Ovenstående arbejde er som tidligere nævnt en råskitse til en samlet uddannelse for danske biavlere.

Frem mod d. 15. juni udestår følgende hovedelementer i en kvalificering af den samlede uddannelse for danske biavlere:

- mere indholdsbarer og detaljeret beskrivelse af de enkelte moduler, hvad de indeholder, hvilken faglighed, de udvikler, og hvilken undervisningsprofil, der skal efterspørges,
- økonomisk overslag for udvikling af grunduddannelsens enkelte elementer,
- økonomiske overslag for udvikling af overbygningens enkelte elementer,
- tidsplan for en uddannelses forløb og ikrafttræden,
- overslag på volumenet i uddannelsen fremskrevet over ca. fem år,
- og samlet økonomisk overslag for udvikling af denne uddannelse inkl. undervisningsmaterialer, undervisere, faciliteter (herunder undervisningsbygning, praktikophold m.v.) og følgeudgifter.

Efter den 15. juni 2011 forestår opgaven med at få udviklet selve uddannelsen frem mod en pilotuddannelse, der skal danne grundlag for igangsættelse af selve den nye uddannelse. Pilottesten skal opsamle eventuelle mangler ved uddannelsen, som med fordel kan implementeres inden uddannelsen udrulles for alvor.

Afslutning

Nærværende oplæg til en ny samlet uddannelse er et realistisk bud på en konsistent, tilpas ambitiøs og fleksibelt opbygget uddannelse for alle, der gerne vil bedrive god og solid biavl i Danmark. Vi mener, at denne uddannelse vil dække de behov, som biavlere vil have for uddannelse, og alle de danske organisationer støtter op om dette forslag, som de gerne ser videreudviklet, implementeret og ser sig selv som deltagende i.

